

Izhajajo vsak četrtek zvečer. - Uredništvo in upravnništvo: Via Torre bianca 21, IV. - Odgovorni urednik: Janko Runtič. - Dopisi naj se pošiljajo na uredništvo. Rokopisi se ne vračajo. - Tisk Tiskarne Edinost.

NOVICE

Naročnina za celo leto: 10 Lir; za pol leta: 5 Lir; posamezna številka 20 stotink; za inozemstvo se vračuna poština. - Oglasi, naročnina i. t. d. naj se pošiljajo na naslov: "Novice", Trieste, Via Torre bianca 21, IV. n.

Konec komedije

Ko so prišli nad nas oni najhujši in najtemnejši dnevi, ko so nam odvzeli našo šolo, je bila bol v nas vseh tako huda, da so bila srca neobčutljiva za vse drugo. In to je znala vlada tako prebrisano izrabiti! V onih težkih dneh nam je zaprla tudi one srednje šole s slovenskim jezikom, ki so nam jih »po milosti« do tedaj še pustili. Odpravljena je bila gimnazija, odpravljena je bila realka v Idriji. Ostali so začasno le najvišji trije razredi. V prihodnjem šolskem letu bosta samo še dva, čez dve samo zadnji razred, čez tri leta pa bo zavod končno zakopan.

Da pa ohrani videz pravičnosti napram zunanjemu svetu in da vrže pesek v oči itak docela zbezanemu ljudstvu, je minister Gentile v svoji blagohotnosti in ljubezni do našega naroda ustanovil novo nižjo realko v... Vidmu. Načrt je bil peklenski. Koliko izmed naših ljudi bo pošiljalo otroke v oddaljeni in docela neznani Videm? Kdo bo lahko vzdrževal sirove v tisti starosti tako daleč od doma in v tujem mestu? Zaprli bi nam pa takoj usta, ako bi hoteli očitati vladi, da ne skrbi vlada za naše šolstvo. Kako? Saj imate šolo, celo v glavnem mestu goriske pokrajine, ali vi nočete pošiljati svojih otrok v to šolo. Vaša je torej krivda, ne naša! In končno, nekaj liric bo ostalo vendarle v lepem Vidmu, naj bo število dijakov še tako pičlo...

Število dijakov pa je resnično smešno majhno. V vseh štirih razredih 43, reci in piši, štiridesettri učenci. (V prvem razredu 6, v drugem 12, v tretjem 12, v četrtem 13). Skoro pol milijona Slovencev v Italiji ima 43 učencev v vseh štirih nižjih razredih srednje šole!! Kaj pravi vlada k temu? Seveda, rekla bo, krivi so hujskači med mirnim in dobrim slovenskim ljudstvom. V srcu, če ga sploh ima, pa se smeje gospod minister Gentile: kako gladko se bo vse izteklo...

Niti mesec dni ni še preteklo, ko se je z veliko slovesnostjo in z najvišjimi slavošpevi italijanski kulturi otvorila ta nova slovenska srednja šola v Vidmu. Niti mesec dni ni še od tega, ponavljamo, pa je padla krinka z obraza. Vse je bilo le komedija. Komedija na račun našega naroda.

Izšel je namreč pred novim letom odlok, ki pravi, da bo z začetkom šolskega leta 1927-28 tudi ta šola postala italijanska. Najprej prvi letnik, potem drugi in tako dalje. V štirih letih bo torej konec tudi te slovenske laži-šole.

Ista usoda čaka seveda na podlagi tega odloka tudi tolimsko učiteljske. Gotovo se je marsikdo že vprašal, čemu slovensko učiteljske, ako ne bo več slovenskih ljudskih šol... Odgovor je lahek: Spominjamo se turških časov in janičarjev...

Modra uprava

Večjih kozlarij si pač človek ne more misliti, kakor da so se iz občine klanke vasi: Gročana, Draga, Nasirc, Vrhpolje, Krvavi potok, Mihele, Botač in del Kozine priključile 3 ure daleč občini dolinski, Socerb in Kostelec, iz občine dolinske, dasi sta ti dve vasi v vsakem oziru navezani na Dolino: 1) ker je 20 minut daleč, 2) ker hodijo otroci v šolo, 3) ker imajo cerkev in župnijo, 4) ker imajo skozi Dolino pot v Trst itd. — so pa priključili skoraj 3 ure daleč novi občini kozinski!

Tistim, ki so to naredili, bi se jim lahko reklo: Bog, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.

Novice iz vsega sveta

Huda zima

Po vsej srednji Evropi je po novem letu in po silnem deževju v starem letu nastopila huda zima. Po avstrijskih, jugoslovenskih, tirolskih in drugih gorskih krajih se je moral ustaviti ves železniški promet. Ponekod ležijo po železniških progah do 6 metrov visoki zameti.

V severni Italiji se že do 50 let ne spominjajo takega mraza, kakor je pritisnil letos. Po nekaterih gorskih krajih kaže toplomer do 30° pod ničlo.

Tudi iz Amerike prihajajo vesti o hudem mrazu. V Čikagu je dosegel toplomer že 20° pod ničlo.

O Rusiji, ki je bila letos v svojem severnem delu prizadeta po velikih poplavih, seveda ni treba govoriti. Bivši vojaki že vedo, kaj se pravi, ko je celó bačuska mnenja, da je mraz...

Iz Anglije pa javljajo, da je letos zima tam — zelo blaga!

Volkovi so prišli v goste

Hud mraz, ki je pritisnil zadnji čas po nekaterih deželah, je privabil cela krdela izstradanih volkov v bližino obljudenih krajev. Časopisi so nedavno javili, da so se pojavili volkovi celo nekoliko kilometrov pred Beogradom. Po vsej Srbiji je namreč zapadel letos silen sneg, ki je pogнал zveri iz njihovih navadnih skrivališč. Tudi v nekaterih krajih Bosne, Hrvatske in Slovenije so se pokazali ti neljubi gostje. Ni neverjetno, da jo primaha gospod volk tudi čez mejo, posebno na Snežniku, kajti ta spaka ne rabi niti potnega lista!

Tudi nekateri kraji Italije so ogroženi od teh zveri. Vsled silnega snega, ki je zamel apeninske višave, so prišli volkovi v nižino. Na cesti, ki pelje iz Capriata v Petralia, je volk ubil nekega berača in ga vsega razmesaril. Star volk se je te dni tam v bližini postavil celó na tri lovce, toda zadel je slabo. Plačal je svojo drznost z življenjem.

Volkovi na Krasu

Na drugem mestu javljamo, da so se vsled hudega mraza v več krajih Jugoslavije in Italije pokazali volkovi. Včeraj pa smo izvedeli za slučaj, ki bo gotovo presenetil naše ljudi. V ponedeljek ob 10. uri predpol. se je družba tržaških lovcev pod vodstvom g. Radislava Petriča iz Trsta podala na lov na kraška lovišča. Lovci so ravnokar lovili v bližini Lokve, kar jim primaha nasproti — star volk! Kosmatinec je koj uganil, da mu slaba prede in jo je hotel popihati, ne da bi čakal lovce, toda prepozno. Dobro namerjen strel ga je podrl na tla.

Lahko si predstavljate presenečenje lovcev in ljudi, ko so videli takega zajca na tleh! G. Petriču je treba res čestitati, kajti kakor so nam pravili na Krasu, je bil zadnji volk v tukajšnjih krajih, in sicer v Povirju, ustreljen pred 67 leti.

Ustreljenega volka so lovci pripeljali s seboj v Trst. Ogleдали smo si strica v gostilni »Moncenisio«, kjer je bilo okoli njega zbranih obilo ljudi, ki so se vsi čudili, da imajo naši Kraševci na svojih poljih tudi take zajce. K sreči jih ni dosti in tudi ta, o katerem pripovedujemo, je brzkone zgrešil pot in jo primahal čez mejo.

Pogajanja med jugoslovenskim patriarhom in ruskim sv. sinodom

Nedavno se je mudil v Moskvi profesor beograjske univerze g. Dimitrijevič. Stopil je tam kot zastopnik jugoslovenskega patriarha v stik z ruskim sv. sinodom. V pogovoru s članom izvršilnega odbora sovjetske republike g. Smidovičem je prof. Dimitrijevič izjavil, da srbski narod, ki je po svoji naravi globoko demokratičen, želi stopiti v redne odnose z zvezo ruskim sovjetskih republik.

Otvoritev brezžične postaje v Ljubljani

V Ljubljani so se vršili na Novega leta dan prvi poizkusi nove prejemne brezžične postaje. Postaja se je zgradila v domači delavnici poštnega ravnateljstva. Na postaji se čujejo poročila iz Londona, Hannoverja, Prage, Sofije, Bukarešta, Madrida, Sevastopolja, Moskve itd. Za sedaj bo dajala postaja samo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani posnetke domačih borznih poročil.

Nova prejemna postaja je del velike brezžične postaje, ki se že gradi v Domžalah. Po mirovni pogodbi mora namreč Nemčija dati Jugoslaviji tri brezžične postaje, od katerih se bo postavila ena v Domžalah, druga v Zagrebu, tretja pa v Skoplju.

Premog na Kastavščini

V okolici sv. Mateja na Kastavščini so kmetje še pred 40—50 leti kopali na zelo preprost način premog. Pozneje se je bilo to kopanje ustavilo. Sedaj so poskušali kopati na drugem mestu in so ne ravno globoko našli vrste črnega premoga. Ministrstvo za rude v Beogradu bo poslalo na lice mesta komisijo strokovnjakov, da ugotovi, ali bi se izplačalo nadaljevati s kopanjem. V slučaju ugodne rešitve bi našlo tam več sto ljudi dela.

Sežgali so živega človeka!

V italijanskem mestecu Celano se je zgodil nekako pred enim tednom strašen zločin. V noči je neki Franc Tomei, star 40 let, vdrl v župno cerkev, odprl žaro, v kateri se nahajajo kosti nekaterih svetnikov in ukradel dragocenosti, s katerimi so bile te okrašene. Zjutraj, ko se je izvedelo za tatvino, je bilo vse mesto pokonci. Našli so tatu, skritega v hlevu, in orožniki so ga komaj iztrgali iz rok množici in ga peljali v zapor, kjer pa je ostal le malo časa. Razjarjena množica je vdrla v zapore, ga izvlekla iz celice, peljala na trg, tam ga privežala ob drog in... živega sežgala. Orožniki in duhovnik so zastojni rotli podivjano množico, naj neha.

Aeroplanska zveza med Turinom in Trstom (Iz Turina v Trst v štirih urah!)

Te dni se je vršilo v turinski trgovski zbornici posvetovanje zaradi otvoritve aeroplanske zveze med Turinom in Trstom in preko Trsta z drugimi obdonavskimi zračnimi progami. Posvetovanja so se udeležili zastopniki vlade in italijanskih zrakoplovnih družeb. Bili so prisotni tudi zastopniki milanske, turinske, pavijske, benečanske in tržaške občine. Aeroplanska zveza bi se otvorila za poizkušnjo spomladi. Vožnja v hidroplanih (povodnih aeroplanih) iz Turina v Trst bi trajala le — štiri ure.

Potresni sunki v Markah

Italija je od nekaj znana kot dežela strašnih potresnih nesreč. Vsem je še v spominu nekdanji izbruh Etna, ko je žareča lava pokrila nekoliko vasi. Prejšnji teden je grozila podobna nesreča pokrajini Marke. K sreči je bilo porušenih vsled potresnih sunkov le nekoliko vasi. Prebivalstvo živi še sedaj v šotorih in je še vedno v hudem strahu.

48 ur v smrtni nevarnosti

Letalec Perin je zletel pred kratkim s svojim letalom iz mesta Sesto Calende proti Puli. Videli so ga še v bližini Benetk, potem pa ne več. V Puli so ga zastoj čakali. — Sedaj pa je prišla vest, da je bila zadela letalca huda neželja, iz katere se je komaj rešil. Nekje pri Benetkah se mu je stroj pokvaril in Perin je z letalom vred telebnil v morje. Ker pa je bilo njegovo letalo hidroplan, (t. j. letalo, ki lahko plava po vodi) je ostal nad 48 ur nad vodo, toda vedno v smrtnem strahu, tem bolj, ker ni imel seboj nikakih živil. K sreči so ga valovi zanesli h kraju, nekje pri rtiču Punta Maestra, kjer so ga ribiči na pol mrtvega povlekli na suho.

Kako je pri nas?

Včeraj smo še »eno« bili, smo iz iste sklede jedli, danes pa smo se zjezili, bi sami se radi snedli. Ta se krega za načela, zgaño dela v lastni hiši; oni šel bi rad od dela, ker ga deca več ne sliši. Sosed pa — ta farizej! — je vesel od misli same, da tako nas prej ali slej vendar vrag vse skupaj vzame!

Tedenski pregled

V Italiji se, kakor pravijo, pripravljajo volitve. Začelo se je govoriti o volitvah že takoj, ko je bil pred novim letom g. Mussolini poslal poslanca domov. Pričakovala se je tudi razpustitev zbornice, toda doslej še ni bila uradno razpuščena. Vladni listi pišejo, da bodo volitve že 6. aprila. Če je to res, bi se zbornica razpustila 70 dni prej, torej vsaj do 27. t. m. Ker pa bo morala zbornica dne 30. junija odobriti novi državni proračun, bi morale biti volitve zaključene pred tem časom.

V Rimu obljubljajo zopet podporo našim ladjedelnicam in drugim podjetjem, kjer delo še vedno počiva. Doslej podpora ni prišla, pač pa je zadnje dni nekoliko potihnil boj med tržaškim in benečanskim časopisjem, ki izraža ljubosumno tekmovanje med tema dvema mestoma.

Na Grško se je vrnil stari Venizelos. Vsa Grčija ga je pristrčno pozdravila, kakor ga je bila... pristrčno poglana v tujino pred dvema letoma. Venizelos je bil takoj po svoji vrnitvi izvoljen za predsednika zbornice. Sedaj prihajajo vesti, da je nenadoma zbolel. Pravijo, da je ta bolezen političnega značaja. Dočim je namreč večina nove grške zbornice za proglasitev republike, se Venizelos ne zna odločiti. Na eni strani je tudi on proti sedanji dinastiji, na drugi pa mora računati tudi na Anglijo, ki je za to, da se na Grškem ohrani monarhija. O vprašanju bo odločil plebiscit.

Jugoslavija je sedaj država, kamor so obrnjene oči vse Evrope. Tam se je namreč včeraj začela konferenca zastopnikov Male entente. Čehoslovaško zastopa g. Beneš, Rumunsko pa g. Duca. Konferenci predseduje g. Ninčić. Na konferenci se bo odločilo o stališču Male entente nasproti francosko-angleškemu sporu. Zdi se, da se bo Mala ententa nagnila k Franciji, ki je že sklenila zvezo s Čehoslovaško. Tudi se bo razpravljalo o Bolgarski, o Grčiji o Madžarski in, pravijo, tudi o jugoslovensko-italijanskem sporu. Najbolj važno pa bo razpravljanje o stališču Male entente nasproti Rusiji.

Poljska je dala zbornici polnomoč za finančne ukrepe. Razen tega je Poljska prva slovanska država, ki je te dni pravnoveljavno priznala Rusijo. To bo imelo blagodejen vpliv na odnose med obema državama.

Bolgarsko-jugoslovenski spor zaradi Cankovega govora o Makedoniji se je poravnal. Jugoslovenska vlada je izjavila, da ne dopušča razprave o Makedoniji oziroma južni Srbiji, zibelki srbske kulture.

Na Angleškem se je 8. t. m. sestal parlament. Lloyd George je sedel pri opoziciji ob voditelju delavske stranke Macdonaldu. Macdonald pripravlja baje že sestavo nove vlade, v kateri bo, kakor pravijo, tudi ena ženska.

DNEVNE NOVICE

Obsodba slovenskega učitelja na koprski sodnji

Dne 6. t. m. se je zaključila pred koprskim sodiščem razprava proti bivšemu učitelju v Dekanih g. Bogumilu Medveščeku. Nočemo pisati komentarja k tej razpravi, kajti napisati bi morali grde reči. Saj hodijo še danes svobodni ljudje, ki so zakrivali vnevprijoča zločinstva nad našim ljudstvom in imetjem, v Kopru pa je bil obsojen naš učitelj zato, ker je vestno izvrševal svojo uradno dolžnost.

Obtožba.

G. Medvešček je bil obtožen, da je dec. 1. 1921. kot uradnik za ljudsko štetje zapisal pri dveh družinah, ki sta izjavili, da je njun občevalni jezik italijanski, da pa poznata tudi slovenski, kot občevalni jezik slovenski.

Kaj trdi obtoženec.

Šlo je za družini Loredan in Morgan. V družini Loredan so mu izjavili, da rabijo oba jezika. Zato je zapisal pri treh članih družine italijanski jezik kot občevalni, pri dveh otrocih, ki sta prej hodila k njemu v slovensko šolo in sta govorila slovenski veliko lažje nego italijanski, je zapisal kot občevalni jezik slovenski, pri družinskem hlapcu, ki je Slovenec iz Sv. Antona, je napisal kot občevalni jezik slovenski. Pri družini Morgan je zapisal kot občevalni jezik slovenski, kajti komisar Fortuna, ki je z njim opravljaj ljudsko štetje, je izrecno izjavil, da je ta občevalni jezik v družini, ki sicer govori tudi nekoliko italijanski.

Past z obče. jezikom.

Kakor se vidi, je g. Medvešček kar najbolj vestno izvrševal svojo službo vključ temu, da niso uradniki za ljudsko štetje dobili od komisije za ljudsko štetje nikakih navodil, kaj pomeni občevalni jezik in kaj zadostno poznavanje jezika, ki se je tudi moralo omeniti.

Revizija!

Po skoraj enem letu je bila zaukazana revizija, ki se je izvršila v prisotnosti orožnikov. Priča Fran Grizon, ki je bil komisar pri reviziji, je izjavil na razpravi, da je dobil od orožnika malog. naj pri vsakem, ki zna tudi le dve besedi italijanski, napiše, da zna zadostno italijanski! No in tako je nastala sedaj razlika kakih 500 oseb, ki so naenkrat znale dovolj italijanski, čeravno niso prej znale prav nič. Neki Nemec, za katerega je bil g. Medvešček napisal ital. obče. jezik, je bil sedaj vpisan z nemščim občevalnim jezikom v... Dekanih. (Mogoče je rabil ta jezik, ko je govoril sam seboj!)

Ven s Slovenci!

No in kraljevi prokurator Gargano je naredil iz tega procesa političen proces in predstavil stvar tako, kakor da je g. Medvešček vzel italijanskemu narodu na tisoče Italijanov in jih zapisal za Slovence. Pozabil je gospod, da tukaj sploh ni šlo za narodnostno vprašanje! G. Gargano je dejal, da ima Italija sedaj dograjeno hišo, da pa je ostalo med vratmi te hiše še nekaj Slovanov, ki morajo postati Italijani ali pa: ven z njimi.

Odločen nastop branitelja.

Branitelj dr. Vratović je v svojem dolgem in živahnem govoru najprej dokazal, da tu ne gre za političen proces. Opozoril je sodnika, da pri ljudskem štetju ni šlo za to, da se ustanovi število Slovencev in Italijanov temveč za občevalni jezik. Obtoženec je vestno izvršil svojo dolžnost in tudi po razliki, ugotovljeni po reviziji se mu ne more očitati zločinski namen. Zakon zahteva za zločin, kakor se pripisuje obtožencu, tudi ugotovitev škode. Kakšno škodo pa ima država od tega, če ima 10 ali 100 Slovencev več in 10 Italijanov manj, če jezik teh Slovencev ni nikjer priznan? V takih razmerah je bilo tudi povsem odveč navajati jezik, ki ga ti ljudje poznajo.

Vključ braniteljev dokazom, ki so očitno naredili močen vtis na prisotne, je bil g. Medvešček obsojen na 8 mesecev zapor. Kazen pa ne bo izvršena zaradi raznih amnestij.

Dr. Vratović je seveda vložil utok proti tej obsodbi.

To je kratek potek razprave, na kateri se je pokazala vsa strast proti našemu narodu. Čitatelji »Novic« naj sami sodijo!

OPOZARJAMO

ponovno vse tiste, ki so naš list dobili, a se ne nameravajo nanj naročiti, naj ga vrnejo, ker drugače bomo smatrali, da so se na list naročili.

† Dr. Fran Mandić.

Te dni je umrl v Trstu zdravnik dr. Fran Mandić, brat tudi pokojnega profesorja Matka Mandića, ki je bil za časa svojega življenja med najbolj znanimi borci v vsej Istri in tudi v vrstah tržaškega Slovanstva. Pokojnika si nista bila brata samo po rojstvu, marveč tudi po duhu in mišljenju: po najčistejši ljubezni in zvestobi do svojega naroda. Sedaj uživata skupno večni mir na staro znamenitem kastavskem groblju pri sv. Luciji. To je bila zadnja želja pokojnika. Izročili so zemске ostanke pokojnikove sveti kastavski grudi z vsemi častmi, ki jih more nakloniti narod svojim zaslužnim možem.

Tudi tržaški župan je postal fašist

Tudi tržaški župan g. senator Pitacco je postal fašist, to je: g. senator Pitacco je bil tudi doslej vedno fašist, toda sedaj je dobil še fašistovsko legitimacijo. Poslali so mu jo te dni po pošti iz Rima. Sicer pa so Tržačani to že zdavnaj pričakovali. Saj se je g. Pitacco zadnje čase vsakotoliko peljal v Rim k g. Mussoliniju. Lahko verneži so mislili, da je hodil reševati tržaško gospodarstvo, sedaj pa vidijo, da je hodil kupovat — črno srjaco!

DROBNE NOVICE Z DEŽELE

Okrajna boln. blagajna v Gorici

v kateri je včlanjenih najmanj 2/3 slovenskih delavcev, je bila pred letom še jako cvetoča humanitarna delavska organizacija s približno 2 milijonoma lir rezerve. Nudila je obolelim delavcem popolno oskrbo in zdravljenje odgovarjajoče sedanjemu stanju zdravilne vede.

Uvedba srednjeveških razmer.

Sedanji ravnatelj dr. Delpin, ki je zasedel to mesto tudi z odobravanjem izvestnih slovenskih politikov in sedanji vladni komisar pa sta uvedla v ta humanitarni zavod popolnoma srednjeveške razmere in nekako policijsko upravo.

Najprej sta odpravila vse slovenske napise in tiskovine, prepovedala sta zdravnikom in uradnikom občeovati z bolnimi v vsakem drugem jeziku nego le v italijanščini, odpustila sta iz službe najbolj agilne zdravnike, med njimi 2 Slovence (dr. Bačarja in dr. Serjuna), prepovedala sta zdravnikom predpisovati specialna zdravila, ukinila sta skoro popolnoma lečenje bolnikov v zdraviliščih, sanatorijih in klimatičnih krajih in v zadnjih dneh sta odstavila še specialista za oči ter poverila očesnobolne specialistu za ušesa! Res prava ironija zdravniški vedi!

Ukaz: Kolikor mogoče malo bolnikov!

Z bolniki se počenjana na tem zavodu slabše kot z živino. Reveži hodijo od okenca do okenca, od vrat do vrat in povsod zletijo ven, ker ukaz je, bolniška blagajna naj ima kolikor mogoče malo bolnikov v oskrbi. Če se ne more bolnik javiti zapovedanega dne v uradnih prostorih ali če ga ne najde obhodnik doma, ker se je hotel za četrto ure naučiti svežega zdravilnega zraka, katerega mu ne dostaja v zatuhlih stanovanjih, se mu neusmiljeno briše vsaka podpora in odpove vsako zdravljenje.

Vnebovpijoč slučaj.

Zgodil se je slučaj, da bolnica z visoko mrzlico v postelji ni mogla odpreti obhodniku vrat, na kar je ta javil, da je ni našel doma in težko bolna delavka je bila takoj izbrisana iz bolniške blagajne.

Tako se godi v današnjem prosvitljenem času na humanitarnem zavodu v Gorici, in sicer, kakor pravijo, zgolj iz vzrokov štedljivosti.

Nebesa za višje uradnike.

Na drugi strani se pa denar na debelo razmetava. V popolnoma novi in solidni stavbi se vedno prezidava: prenašajo se uradi iz nadstropja v nadstropje, prestavljajo se vodne pipe in plinovne naprave, napravljajo se luksuriozni saloni in uradi za posamezne boljše uradnike, s katerimi bi se lahko ponašal marsikak šef v ministrstvu. Blagajniški avtomobil prevaža mnogokrat višje uradnike na uradna potovanja, na ko-

Gorici brez slovenskih sodnikov

1. Goriskem je bilo odpuščenih 11 sodnikov, med njimi nadsvetnik Rutar, svetniki Mašera, Vidmar, Korsič, Milič in sodnika Vuga in Kompara.

Med tržaškimi sodniki je odpuščen svetnik Corazza, med istrskimi sodnika Benič in Ščuka. Bistrica je ostala — brez sodnikov.

Radovedni smo, kdo pride soditi slovenskemu ljudstvu.

Vesela vest za našo deželo

Kaj bi vedno tarnali! Povejmo enkrat našim ljudem kaj veselega. Torej, predragi bralci, poslušajte: v Rimu se nahaja poleg uradne vlade še druga vlada, ki se imenuje vodstvo fašistovske stranke. To vodstvo je imelo te dni več posvetovanj, katerih se je pridno udeleževal tudi tajnik fašistovske stranke, naš dobri znanec in tržaški poslanec g. Giunta. No in med drugim se je na enem teh posvetovanj sklenilo, naj fašistovske zveze delujejo na to, da bo vsaka dežela darovala vojaškemu oddelku za zrakoplovstvo po en — aeroplan. Ti aeroplani bodo potem nosili ime dotičnih dežel, ki so jih darovale.

Pa še nekaj, kar se tiče naše dežele! Na isti seji vodstva fašistovske stranke je bilo sklenjeno, da se bo poslalo v odrešene pokrajine na razpolago fašistovski mladini — 1000 črnih srjaj.

Veseli se torej, slovensko ljudstvo!

misijonalne ogleda in celo na nacionalne prireditve. Skoro vsak dan se vozi z njim uradnik rubit domače delodajalce. Bolniki pa morajo s pohabljenimi udi in z visoko vročico v tem hudem mrazu hoditi peš po cele ure do bolniške blagajne, kjer se jim potem nudi gori popisano »zdravljenje«.

Furlanska pokrajina ima novega prefekta

Dne 4. t. m. je prevzel v Vidmu mesto bivšega prefekta g. Pisentija novi prefekt g. Mencetti.

Novi prefekt je poslal podrejenim oblastvom ta-le pozdrav:

«Sprejemam danes vodstvo te prefektore. Tolaži me pri tem misel, da je postalo vladanje zgodovinske Furlanije, kjer je tuje gospodstvo vse razkosalo in je vojna toliko tega razdejala, manj težko, odkar je moj odlični predhodnik (povzdignjen sedaj na zelo visoko mesto) začrtal z mojstrsko roko smernice za obnovilno delo. Temu možu vzvrčam hvaležen, vljuden in laskav pozdrav. Za izvršitev preostalega dela prosim pomoči in pristrčnega sodelovanja starih in novih sil v deželi, vseh oblastev, kakor tudi podrejenih uradnikov in predstojnikov krajevnih korporacij.

Skupnemu delu bodita vodnika strogo spoštovanje zakona in obveza, da se bo ohranilo nedotaknjeno vse ono idealno in politično premoženje, ki je plod nedavnih slavnih krajevnih in kulturnih zavojevanj. S temi čustvi in nameni pošiljam vsem svoj prvi spoštljivi pozdrav. — Prefekt: Mencetti.»

K temu pozdravu pripominjamo samo to: Upamo, da bo novi g. prefekt pustil za seboj boljši spomin nego njegov odlični predhodnik.

Upravni deželni odbor v Vidmu

je na svoji zadnji seji med drugimi potrdil sledeče predloge:

Za občino Solkan: Tarifa za takso na napise, Podpora šolski knjižnici, Podpora za postavitev spomenika »Italijanskemu karabinerju«, Podpora Avguštni Bitezni.

Za občino Miren: Uvedba družinske (ognjiščne) takse.

Za obč. Sedlo: Izvanredni prispevek občinskim uslužbencem.

Za obč. Soča: Pravilnik za pasji davek.

Za obč. Gojače: Pravilnik občinske straže (policije).

Za obč. Bilje: Občinski davki.

Za obč. Serpenica: Pravilnik o pseh in o profilaksi proti pasji steklini.

Za obč. Sovodnje: Povišanje plače občinskemu cestarju.

Za obč. Gorica: Tarifa za motorje male obrti, Dacarska tarifa.

Te sklepe prinašamo, da se bodo znali naši ljudje ravnati.

— Videmski prefekt bo sprejemal stranke v zadevah upravnega deželnega

odbora vsak prvi in tretji torek v mesecu ob 14. uri.

— Splošno slov. žensko društvo v Gorici priredi v soboto, 19. t. m. svoj prvi ples v »Trgovskem domu« v Gorici. Igra orkester goriškega godbenega sindikata. Obleka je poljubna. Čisti prebitek je namenjen dobrodelnim društvenim svrham.

— Predavanje »Adrije« v Gorici. V nedeljo, 6. t. m. je predaval v akadem. društvu »Adrija« v Gorici gosp. dr. Jug »O grehu in zadoščenju«. Predavanje je bilo številno obiskano. Poslušalci so sledili temeljitim izvajanjem predavatelja z vso pozornostjo. Prihodnje predavanje bo v sredo, 9. t. m. ob 2. pop. Predaval bo isti predavatelj o predmetu »Nacionalne difference in državništvo«.

Prepovedano zborovanje

Učiteljsko društvo za goriški okraj je sklicalo svoj redni občni zbor, kakor doslej vsako leto, za pretečeni četrtlet, dne 3. t. m. Ko je hotel gosp. predsednik Urbančič otvoriti občni zbor, je stopil k njemu policijski agent in mu naznanil, da se zborovanje ne sme vršiti, ker nima društvo pravnomočno potrjenih pravil. Predsednik je to naznanil zborovalcem, ki so se mirno razšli. Učiteljsko društvo je do zadnjega napovedanega občnega zbora mirno in po pravilih delovalo. Ni torej vzroka, ki bi upravičeval ta protizakoniti ukrep oblasti. In to tem manj, ker je delovanje našega učiteljskega zbora vsikdar zakonito in posvečeno le prospehu šole, samoizobrazbi učiteljskega stanu in širjenju kulture med našim ljudstvom. Vse učiteljske organizacije so vedno in povsod naglašale čisto stanovski in nepolitični značaj svojega delovanja. In oblast ni imela nikoli priložnosti, da bi kaj nasprotnega ugotovila. Vprašamo tedaj: Ali so danes tudi tod zapihali drugi vetrovi? Oblast naj pomisli, kak vtis in razpoloženje bo naredil ta ukrep, ki je nezakonit, na slovensko učitelstvo in tudi na naše ljudstvo!

Silvestrov večer »Dram. krožka« v Gorici

je nad vse pričakovanje lepo izpadel. Program je bil za ta večer srečno izbran, ker je bil pester. Uvodoma sta zapela gosp. Marij Bratuž solo »Pulcinello« in »morte« in gosp. Borjančič solo »Človeka nikar«. Oba solista sta pesmi prav lepo prednašala, le škoda da nista bolj izvežbana v solopetju. Poprijeti bi se morala z vso resnostjo učenja, ker imata oba prijetna glasova. Diletanti so izborno podali igro »Dve tašči«. Vzbujali so s svojimi dobro naučenimi komičnimi nastopi med občinstvom salve smeha. Izborni so bili: babica (gdč. Gaberšček), tašča (gdč. Tomažič), hčerka (gdč. Rojc), doktor (g. Živec), pl. Jurkovič (g. Vendramin). Nesrečnega moža z dvema taščami je izborno pogodil gosp. Malnaršič. Komjanc Lojze pa ga je pihnil s svojo originalno komiko v vlogi sluga. Gosp. Ema Hoban je nato zapela prav ljubko arijo iz opere »Boheme«, Pavčičevo »Pastirico« in Orlovo »Vabilo«. Pevka se odlikuje s prijetnim sopranom. Priporočamo ji, da nadaljuje svojo pevsko izobrazbo in uspeh ne bo izostal. Tudi dvospevi gospodičen iz Štandreža so občinstvu ugajali. Višek veselega razpoloženja pa je bil med proizvajanjem kupleta »Mož v košu« (g. Klančič) in »akrobatičnim nastopom« gosp. Lojze Komjanca in malega Čuka.

Pohvalno moramo omeniti »Mandolinistični krožek«, ki je med posameznimi točkami koncertiral. Vsa čast in hvala učitelju gosp. Cosma in načelniku krožka gosp. Borjančiču, ki sta znala v kratkem času doseči take lepe uspehe na tem polju glasbe. Sijajni prizor se je nudil udeležencem o polnoči. Tisoči in tisoči reklamnih listkov so voščili veselo novo leto vsem, ki so dobre volje. Po polnoči se je razvil ob zvokih orkestra goriškega godbenega sindikata animiran ples.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici

priredi dne 12. in 13. t. m. v »Trgovskem domu« dva koncerta s sodelovanjem društvenega pevskega zbora, gčn. Eme Mozetičeve, g. Josipa Bratuža in društvenega učitelja g. profesorja Rudolfa Lipizerja, ki nastopi z eno točko za gosli. V soboto se bo vršil koncert ob 8 zvečer, v nedeljo pa ob 3 popoldne. Drugi koncert je namenjen občinstvu z dežele, ki lahko porabi popoldanske vlake za prihod v mesto in povratek. Spored je popolnoma nov, in sicer: 1) E. Adamič: a) Če ti ne boš moj; b) Ne maram zate; c) Kdor je truden, naj gre spat. Mešani zbor. 2) E. Adamič: a) Solnce sije... b) Poj, petelin, zoro mi naznani. Ženski zbor s klavirjem. 3) O. Dev: Njega ni. Meš. zbor. 4) J. Pavčič:

a) Nocoj je prav lep večer; b) Majolčica. Moški zbor. 5) a) B. Ipavec: Pozabil sem mnogokaj, dekle; b) J. Michl: ...da jo ljubim. Tenor solo. Poje g. Bratuž, pri klavirju g.čna Mozetičeva. 6) Mo-
kranjac: VIII. rukovet. Meš. zbor. 7) Tartini: Sonata G-mol Gosli: g. profesor Lipizer; klavir: g.čna Mozetičeva. 8) Schwab: Zlata kangljica. Meš. zbor s klavirjem in harmonijem. — Koncertni vodja g. Emil Komel. — Vstopnice bodo od četrtka dalje v preprodaji v Narodni knjižarni (Via Carducci 7); naj si vsakdo pravočasno zagotovi prostor. Posebno opozarjamo naše deželane na nedeljski popoldanski koncert. Kakor je razvidno iz programa, se bodo izvajale same moderne skladbe, ki pa so lahko razumljive in bodo prišli tudi oni, ki niso muzikalčno povsem izobraženi na svoj račun.

IZ TRŽIČA.

V ponedeljek se je vršilo tukaj zborovanje županov iz tržiškega okrožja. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija zaradi pomankanja dela v Trziču.

V resoluciji, ki se pošlje ministrskemu predsedniku Mussoliniju, se opozarja vlada na silno brezposelnost in bedo prebivalstva, katero je prisiljeno k izseljevanju, ker doma ne dobi dela. Posojila, ki ga je vlada obljubila že pred šestimi meseci, še vedno ni, zaradi tega v ladjelnici še vedno ni dela. Celu upanje, da se bo tržiški ladjedelnici poverila gradba podmornikov, je šlo sedaj po vodi. Vlada se poziva, naj vendar kaj ukrene, da se zmanjša beda tega nesrečnega prebivalstva.

IZ GABROVICE.

V neki tukajšnji družini se je zgodila te dni velika nesreča, katere žrtev je sicer majhen 7-letni otrok, ki pa je vendar ludo pretresla ubogo družino. Zvečer je sedela družina okoli ognja, pri katerem je vrel velik lonec kave. Oče je držal v naročju 7-letnega otroka, ki je zadel na v hipu, ko se je oče ozrl v stran, zdrknil na tla. Pri tem se je prevrnil lonec z vrelo kavo, ki je malega revčka vsega oparil. Nesrečnega otroka, ki se kliče Lojzek, so peljali v Gorico v bolnišnico, kjer pa je revež podležel opeklinam in izdihnil.

IZ SEŽANE.

Kaj pa naj vam poročamo iz Sežane? Veselega vam nimamo kaj pisati, žalostnega pa še preveč. Ena najhujših stvari, ki nas tare, so, seveda, tudi pri nas

davki.

Odmerili so jih pri nas res, kakor so sami hoteli. Kmet, le plačaj! če te hudič vzame, nič za to! Tako se pri nas dela, gospod urednik! Vsi utoki proti previskemu odmerjanju davkov so bili zastoj. Nekaterim so zvišali zemljiški davek kar za 500—600 lir. Vprašujemo se z obupom, kaj bo iz nas? Saj vendar naša zemlja ni bolj ognjena nego nekdanj, kako nam bo torej več dajala, nego prej. Mari gospodje upajo, da jo bodo ognjile naše solze, ko je naši žulji ne morejo?...

Kakor slišimo, nas nameravajo v kratkem osrečiti še z laškim

otroškim vrtcem.

Po Sežani se že iščejo prostori za to novo potujočevalnico naših otrok. Ni izključeno, da bo moralo tudi par slovenskih družin zaradi vsakdanjega kruha poslati tjakaj svoje otroke. Mislimo pa, da bo tudi takih malo, slovenske družine, ki bi prostovoljno prodale svojega otroka, pa gotovo ne bo nobene.

— Naše Prostovoljno gasilno društvo se skrbno pripravlja

na veselico,

katero namerava prirediti na Svečnico. Govori se pa, da se delajo tudi prireditvi tega občekoristnega društva razne ovire. Zahteva se baje od teh ubogih ljudi, da priredijo poleg slovenske tudi italijansko igro. Zdi se torej, da nas hočejo poleg vsega še smešiti. Kako pa bi izgledala ta igra, igrana ne od poklicnih igralcev, pač pa od skromnih domačinov, ki laščino komaj za silo lomijo ali pa je sploh ne razumejo? Saj je vendar treba še za slovensko igro, torej igro, igrano v jeziku, ki ga je vsak od nas vsesal z materinim mlekom, premagovati silne težave! Ne verjamemo zato, da se hoče gospodi še smeha na račun slovenskega ljudstva.

Ko bo še kaj novega, vam bomo poročali.

Z DOLJNJEGA KRASA.

Ko čitamo pri nas novice z Vipavskega, Tolminskega, gornjega Krasa in drugih krajev naše domovine, se nehote spomnimo na revščino, ki vlada tudi v naših doljnjeokrajnih vaseh in občutkih imamo, da so vojne posledice zadele najbolj nas. Res je, da imamo lepe hiše, toda tudi res je, da ne vemo, ali so te hiše naše. Večina lastnikov, če jih smemo tako imenovati, še danes nima

sklenjenega «konkordata», pri ostalih pa se je izkazal čisto primanjkljaj in predurmi je «intabulacija», kajti kdo bo plačal razliko in s čim? Odkodnine za premičnine ni od nikoder in znano je, da smo po večini vse pustili doma. V zadnjem času pa so pričeli nekateri dobivati razne račune odvetnikov, ki jih terjajo za cenitev pred zidanjem hiš. Jasno je, da se ljudje temu plačilu odločno upirajo, ker je bila v pooblastilu za zgradbe hiš zapopadana tudi cenitev. Ljudje sedaj domnevajo, da se dotični cenilni inženirji boje za svoje stroške, ker ne zaupajo v likvidacijski odbor CERG. Drugače vlada pri nas velika denarna suša in ljudje s strahom gledajo v bodočnost. Ob priliki kaj več. Našim Kraševcem pa svetujem, naj bodo pri raznih posojilnih ponudbah, ki postajajo vedno bolj pogoste, previdni, da si ne izpodkopljejo še zadnjega temelja svoje domačije.

NA PIVKI, v jan. 1924.

Naše ljudstvo je z veseljem sprejelo prvo številko «Novice». — Sito je že iz predvojnih časov političnih bojev, kateri so se vršili večinoma v znamenju «brata proti bratu» — **nedostojno!** Za tiste čase se da še oprostiti — nismo imeli narodnega nasprotnika, ki bi toliko prihajal vpoštev, če se je naš narod cepil v stranke! **Ali danes plavamo v drugi strugi!** Če bomo edini in združeni, dosežemo — malo, če se cepimo in prepiramo med seboj pa — prav nič! Prosimo Vas torej, da vplivate v prvi vrsti pomirjevalno na že započeti boj, z odkritim vizirjem seveda in neustrašeno za pravico in resnico proti vsemu in proti vsem! **Z resnico — za narodno pravico,** naj bo Vaše geslo, zaveznikov Vam ne bo manjkalo in zgodovina našega naroda Vas bo blagoslavljala. Toliko o političnem delu lista.

V ostalem Vas prosimo, kakor ste že obljubili, uvesti v list «Vprašanja in odgovore», tikajoče se raznih panog kmetijskega in delavskega stanu, posebno v pravnih zadevah. Vprašanje enega je v več slučajih vprašanje mnogih in pometen odgovor ali nasvet, objavljen v listu, koristi mnogim.

Dalje pravočasno obveščanje in poljudno tolmačenje raznih novih postav in odredb, katere dežujejo na nas, a so objavljene večinoma samo v italijanskem jeziku. Ne razumemo jih, a kaznovani smo brez usmiljenja, če jih ne izpolnjujemo.

List naj bo pisan poljudno, v čisti slovenščini, priobčuje pa naj tudi, če treba, kratke hrvatsko pisane članke, nikdar pa ne jezika, kateremu bi se reklo «brozga», kakor sem n. pr. nedavno čital v nekem listu v samih dveh stavkih glagol tehtati, pežati in vagati v različnih sklonih. Takih in enakih spak in tujk, kakor sta poslednji dve, naš narod še preveč ustmeno dobi — ni mu treba še tiskanih.

Z eno besedo — «Novice» naj nam postanejo vodnik v našem težkem življenju ter v narodni in gospodarski borbi, kakor so bile Bleiweissove Novice budilka narodne zavesti naših prednikov. V to pomagaj Bog in sreča naša! **Star graničar.**

IZ PADRIČ.

Naši tamburaši so priredili na Silvestrov večer družinsko zabavo. Upamo, da jih bomo odslej imeli priložnost večkrat poslušati.

Občinsko zemljišče se je pred vojno trebilo in vsak je nekaj s tem zaslužil, razen tega pa so imeli posestniki od tega korist, kajti izboljšalo se je zemljišče. Sedaj vsega tega ni več.

Naša vas je na čudežen način zrastle. Prej je imela kakih 60 števil, sedaj jih ima kar 90! Pa ne da bi se morda zedale nove hiše, kaj še. Zaznamovali so se s številkami vrtovi in drugi — prazni prostori, kjer bi se lahko nekdanj zidale hiše. Bog naj to razume, mi ne razumemo!

IZ ŠKEDNJA.

Minule božične praznike je bilo v naši vasi nič manj kakor 18 osmic. Kljub mizeriji in brezposelnosti so bile osmice nabito polne in so domalega skoro vse vino iztočile. So pa naše ženske, ki zaslužijo res veliko pohvalo. One služijo s kruhom — znanimi škedenjskimi «bigami» toliko, da preživljajo celo družino. Brezposelnost spravlja moške v obup. Drugega ne prosijo kot delo, a tega ni nikjer. Kam bo to prišlo?!

IZ BOLJUNCA.

Oljka je pri nas letos zelo dobro zarodila. Iz 1 kvintala se pridela 17 do 20 litrov olja. Prodajna cena je od 5 do 6 lir liter. Kaj bo pa z našim vinom? V celi občini lahko računamo na 8000 hl. Nekdanj — pa ne prav v starih časih — je bilo do januarja že vse vino razprodano. A sedaj se ne vidi kupev od nikjer. Pač pa nakladajo vsaki dan večje davke. Ubogi kmet, kakšna usoda te čaka!

IZ MAREZIG.

Na fašistovskem kongresu v Kopru je prosil g. Busachi, ital. učitelj iz Boršta, zastopnika državne oblasti, da bi varovali kmetovalce ital. narodnosti iz Marezig pred rapresaljami slovenskih kmetov. Mi Marezigani vkljub vsemu prizadevanju ne najdemo med nami kmetovalcev ital. narodnosti. Mogoče je g. Busachi mislil na take kmete, kakor je vodja fašistov v občini Marezige, ki je pred par leti prepovedal v družbi pri Sv. Antonu enemu gostov govoriti italijanski? Seveda prej je neslo tako, sedaj pa nese drugače...

Marežganske klobase.

Dobre so in gredo v slast tudi koprskim feškom, ko pršuta pri Jurasih več ni, samo s to razliko, da pri Jurasih se je glodala pršutova kost na vabilo, do čim so se je pri Krmac Mateju iz Centura feški svojevoljno polastili, potem ko so Krmac natokli. Krmac je tatvino naznanil orožnikom v Marezigah. Sedaj pa čakamo razsodbe. Da niso morda te klobase v zvezi z otroci, šolo in s tako kaj podobnega?...

IZ BORŠTA PRI MAREZIGAH.

Učitelj, ki pretepa otroke.

Naša vas ni dala že dolgo, dolgo časa nobenega glasu od sebe. Temu pa ni toliko kriva njena oddaljenost od mesta, ampak bolj dejstvo, da smo že več časa pozabljeni — kakor se navadno reče — od Boga in ljudi. Žalostno ali resnično!

Nekdanj pa ni bilo tako. Pred vojno smo bili že na konju: imeli smo svojo šolo in tudi pevsko in bralno društvo. Ali vojna je vse to načela, dolgozaželjeni mir pa nam je pobral oboje. Društvo je zaspalo in se ni zbudilo več in naša šola je začela umirati in je naposled tudi umrla. Nekaj let po vojni smo imeli že potovalno šolo, dva dni na teden. Ni bilo dosti, ali bilo je vendar nekaj. Potem nismo imeli leto dni prav nič, dokler nam niso z letošnjim šol. letom dali zopet celo, toda popolnoma italijansko šolo, četudi ni v vsej vasi nobenega Italijana. Kakšna šola je pravzaprav to, si lahko vsak sam predstavlja, mi in posebno še naši ubogi otroci jo pa občutimo še od druge strani. Novi učitelj je Italijan iz južnih krajev. Namesto, da bi se vsaj potrudil, da otroke po svojih močeh uči — dosti dobrega jih itak ne bo naučil! — jih pretepa kakor «blago». Prejšnji teden pa je nekatero celo težko ranil. Enemu je izbil zobe, drugemu je pokvaril uho, vseh več ali manj poškodovanih je pa sedem.

Stariši teh otrok so peljali ranjence k zdravniku v Koper, ki je izdal zdravniška pričevala, na podlagi katerih so se pritožili pri pristojni oblasti proti takemu počenjanju od strani učitelja.

Sedaj pa se je zgodilo najlepše. Ko je ta učitelj-mučitelj zvedel, da so se stariši pritožili zoper njega, je napravil ovadbo proti dotičnim starišem in še drugim Borštanom, češ da so nevarni komunisti in Jugosloveni. Na podlagi te ovadbe so dobili orožniki nalog, da aretirajo te ljudi. Da se to tudi res ni zgodilo, se je zahvaliti treznosti omenjenega orožniškega brigadirja, ki je takoj, ko je zvedel, kdo je ovaduh, uvidel, da je ovadba le čin maščevanja ter zato brez vsake podlage. — Toliko za danes, kako se bo vsa zadeva nadalje razvijala; pa drugič. **Zaborštan.**

IZ RIŽANE.

Popisati vam hočemo danes čudno zgodbo

o naši novi cesti.

Ne vemo, ali vam je znano, da se je delala nekako do polovice lanijskega leta cesta Dekani-Rižane-Črnikal. Kako je šlo delo od rok, vam ne bomo popisovali, povemo le, da je popravljena cesta od križišča državne ceste pa do Rižane. Cesto je bilo seveda treba narediti dovolj široko, da se bodo vozovi lahko umikali. Zato se je moralo marsikako poslopje ob strani porušiti in marsikako zemljišče razlastiti. Glede

odškodnine za zemljišče

so bile sklenjene raznovrstne pogodbe, toda ljudstvo je imelo od teh pogodb malo ali nobene koristi. Tisti pa, ki so sklenili

pogodbe zaradi poslopij

hodijsi sedaj od Poncija do Pilata in jim povsod prav ljubeznivo kažejo vrata. Mi pa se začudenjem vprašamo, čemu smo sploh sklepali te blažene pogodbe, če se zastoj na nje sklicujemo?!

IZ MATULJ.

Ubil tovariša s sekuro, da bi ga oropal.

Zadnji četrtek, dne 3. t. m., se je zgodil pri nas strašen zločin, ki je vznemiril vse prebivalstvo, nenavajeno kaj takega. Neki Poljanec se je vračal proti večeru domov proti Poljanam v družbi znanca Dragana Račiča iz Zameta. Poljanec je

bil prodal precejšnjo množino oglja in je povabil Račiča na kozarec vina. Ko sta se dvignila na pot proti Matuljam, se je bila zunaj naredila že noč. To priložnost je porabil Račič. Ne da bi izpregovoril besedico, je za korak zaostal in nato dvignil sekuro, katero je imel sabo in jo spustil z vso silo ubogemu Poljancu na glavo. Ta se je brez besede zgrudil in v malem času izdihnil. Njegovo truplo je našla po nekoliko urah neka ženska, ki je šla slučajno mimo.

Zločinec se je nekaj časa skrival, toda končno je padel v roke pravici. Pri njem so našli večjo svoto denarja, ki jo je bil ukradel nesrečni žrtvi.

IZ MATERJE.

Glas ljudstva je pri nas: glas vpijočega v puščavi. Naš protest proti poitalijančevanju šole, je kakor povsod, naletel na gluha ušesa. Blagor otrokom, ki sedaj posečajo šolo. Kaj porečejo nekdanj, ko ne bodo znali podpisati niti svojega imena. Sedaj lahko pojejo: prav žalosten iz šole grem, še podpisat se ne vem.

Našo občino so obdarovali za novo leto še s tremi italijanskimi učiteljicami. Radi bi znali, zakaj niso pustili talijanščine našim učiteljem saj bi se gotovo mnogo več naučili. Sicer pa pustimo živeti tudi druge, in pomislimo, da sit lačnemu ne verjame.

Bodimo torej pravični in usmiljeni, ker smo prisiljeni.

Ženski kotichek

Nekdanj je bil nam ženam odmerjen kotichek pri ognjišču, pri kolovratu itd. Danes smo napredovali. Odstopajo nam kotiche celo v novinah, manjših in večjih. Toda ženske, čeprav imamo še vedno rade svoje kotiche, smo vendar že zlezle iz teh kotichev in si ustvarile svoj mali svet zase, svoj «Ženski Svet». Katera izmed nas ga še ne pozna? Ta naj napiše dopisnico na «Ženski Svet», Trst, centro, casella postale 384 in dobi takoj 1. številko tega lepega, zabavnega in podučnega lista brezplačno na ogled. «Ženski Svet» je edini ženski list vsega slovenskega ženstva in ne bi smel manjkati v nobeni slovenski hiši, posebno ne tam, kjer krasita okno nagelj in rožmarin, t. j. kjer je slovensko dekle doma.

Zveza peric

Poziv na perice, ki je izšel v prvi številki «Novic», naj se združijo in ustanovijo svoj podporni sklad za slučaj bolezni in smrti, je našel precejšen odziv. Mnoge so prišle v naš urad ter izjavile željo po čimprejšnji ustanovitvi takega društva. Kakor obljubljeni, mi bomo po naših močeh pomagali. A tudi društva in denarni zavodi bodo morali podpreti, da se tem nesrečnicam pomaga.

Kaj pa naše služkinje v mestu? Tudi ve se boste morale odločiti za tak korak.

Dekleta na Proseku in Kontovelju

imajo lepo navado, da sprejmejo vsako tovarišico in vsakega tovariša k večnemu početku v svojih lepih narodnih nošah. Tudi te dni so se udeležile pogreba na nagloma umrle mladenke v lepem številu — štirindvajset jih je bilo — v naših narodnih nošah. Krasen pogled! Nad našimi okoličanskimi pogrebi se čisto vzgledujejo tujci, ki pravijo, da se redko vidijo tako veliki in lepo zvršeni sprevidi, kakor ravno v tržiški okolici. Lahko si mislimo, kako učinkujejo se-le, ko vidijo v njih tak lep venček naših pestrih noš na naših brhkih dekletih. Prosečankam in kontovelčankam naše odkrito priznanje! Dekleta vseh vasi, posnemajte jih!

Za zabavo in smeh

Katera blagajnica je boljša?

Trije navihanci so se pripravili zaradi svojih blagajnic. Prvi je dejal: «Moja blagajnica je najboljša! Kar je v njej zaprto, je gotovo pred tatovi in pred požarjem. Premislite: pred kratkim sem zaprl notri petelina in sem nato zažgal okoli blagajnice ogenj. Po 6 urah pa sem jo odprl, in — petelin je bil še vedno živ in zdrav notri!»

«Kaj to! — pravi drugi.» «Tudi jaz sem zaprl petelina v svojo blagajnico in sem zažgal ogenj okoli nje. Gorelo je 24 ur, a ko sem odprl blagajnico, je petelin notri veselo zapel!»

«To je vse skupaj nič!» se oglasi tretji. «Jaz sem tudi vse tako storil kakor vi dva. Zaprl sem petelina, zažgal sem ogenj in čez 48 ur sem odprl blagajnico, a — glejte: petelin je bil mrtev!»

«Kaj, kaj?» — se oglasila prva dva. — «Toda naša petelina sta bila vkljub požaru živa!»

«Da, da!» — se je odrezal tretji — toda moj petelin je umrl posebne smrti. Bil je... zmrznjen!»

GOSPODARSKE NOVICE

Kuhanje žganja

Zadnji čas se širijo med našim ljudstvom vesti, da je dovoljeno kuhati žganje proti pristojbini 1 lire na uro. Te vesti so ponatisnili tudi nekateri časopisi, kar je naše kmetovalce še bolj vznemirilo, posebno one, ki so pometali tropine na gnoj ali jih drugače uporabljali.

Takoj ko smo slišali o tej vesti, smo se informirali na pristojnem mestu, kjer smo izvedeli, da za tržaško pokrajino ni dosedaj nobene spremembe in da ostane za našo pokrajino do nadaljnjega v veljavi kraljevi odlok od 29. oktobra 1922, št. 1409.

Po tem odloku se plača n. pr. za vinske tropine od kotla, ki drži 50 litrov Lir 88.20 za 24 ur kuhanja.

Od kotla, ki drži 85 litrov — litrov 147 — lir za 24 ur.

Za sadne tropine in brinje pride pristojbina nekoliko nižanja.

Prosteža kuhanja italijanski zakon ne dovoljuje, pač pa kuhanje s polovično pristojbino.

Znižanje pristojbine na polovico se dovoli onim, ki so pod bivšo vladavino iz lastnega pridelka kuhali za družinske člane brezplačno. Ti pa morajo biti stalni lastniki kotla.

Ta olajšava kuhanja za polovično tako je dovoljena le do 10. novembra 1924.

Oprostitev kmetijskih poslopij od zemljiškega davka

Člen 1. kraljevega odloka od 9. decembra 1923., št. 2721 se glasi: «S 1. januarja 1925. se proglašajo za oproščena zemljiškega davka vsa poslopja in njih pritlikline, katera se v smislu čl. 15. zakona od 1. marca 1886. št. 3682 (serija 3) lahko smatraja za kmetijska in se od njih plačuje sedaj ta davek v smislu zakonov od 26. oktobra 1920. št. 1322 in od 19. decembra 1920. št. 1778 v novih pokrajinah.»

Hišno-zemljiški davek, ki se je zadnji čas plačeval le še v novih pokrajinah in v 19. drugih pokrajinah Italije se s tem odlokom po vsej kraljevini izenači in se s 1. januarja prihodnjega leta ne bo več pobiral v nobeni pokrajini.

„Gospodarski vestnik“

«Gospodarski Vestnik», glasilo Slovenskega kmetijskega društva v Gorici, Slovenske čebelarke zadruga v Gorici, Tržaške kmetijske družbe v Trstu in Zadruga zveze v Trstu. 1. številka letošnjega leta je izšla te dni in prinaša sledečo bogato vsebino:

1. Ob novem letu. — 2. Nove smeri. — 3. Zadrugaštvo: Dr. K. M.: Posujilnice; Zadruga zveza v Trstu; Ugodnosti zadrug pri odmeritvi davkov za leto 1924. — 4. Ušaj Just: Najvažnejši predpisi za žganjekuho. — 5. Zadruga zveza v Trstu: Zamenjava terjatev nasproti bivši poštni hranilnici. — 6. Živinoreja: Ing. Podgornik Ant.: Krmljenje in oskrba plemenskih bikov, Migljaji kunčerejem. Pravilno podajanje zdravi živini. — 7. Sadjarstvo: Kofel Franjo, okr. ekonom: Nekaj o deblu; C. R.: Najvažnejša opravila v sadovnjaku. — 8. Mlekarstvo: Ing. Podgornik Ant.: O sestavi mleka. — 9. Živinozdravnik P.: Odlomek iz naše govedoreje. — 10. Kmetijski podnik: Preuredba kmetijske propagande, Državna kmetijska šola na Grmu. — 11. Kletarstvo: C.: Kedaj pričnemo s pretakanjem vina? — 12. Vrtnarstvo: C.: Boj vrtnemu bolhaču. — 13. Vprašanja in odgovori. — 14. Dopisi. — 15. Drobiz. — 16. Čebelarstvo: Dr. Bobič Leopold: Gospodarski pomen čebelarstva, škodljivci čebelarjev, Važni sklepi «Slov. čebelarke zadruga», Redilna vrednost medu, Hud mrz postane čebelar škodljiv, Obvestila. — 17. Na platnicah: Vabilo k običnemu zboru «Slov. kmet. društva v Gorici» in oglasi.

Priporočamo našim kmetovalcem in zadrugarjem in vsem pridobitnim krogom, da se na ta izborni urejevanji gospodarski list brez odloga naročijo. Upravištvu je v Gorici, Via Carducci 7, na dvorišču.

Letošnji pridelek grozdja v Italiji

Statistični urad pri ministrstvu za narodno gospodarstvo je še-le te dni izdal uradno poročilo o letošnjem pridelku grozdja. Podatki so razvrščeni po različnih pokrajinah in predstavljajo povprečni pridelek v l. 1910—21, v l. 1921., v l. 1922. in v l. 1923.

V Piemontu so pridelali od l. 1910. do 1921. — 8,435.000 kvint. grozda, v l. 1921. 7,513.000, predlanskim 7,511.000, lani 10,329.000.

V Liguriji (kakor zgoraj): 1,059.000 — 1,457.000 — 1,196.000 — 1,468.000.

V Lombardiji (kakor zgoraj): 3,194.000 — 3,276.000 — 3,702.000 — 4,545.000.
V Benečiji (kakor zgoraj): 4,415.000 — 3,544.000 — 3,776.000 — 3,875.000.
V Emiliji (kakor zgoraj): 7,586.000 — 5,945.000 — 8,554.000 — 11,367.000.
V Toskani (kakor zgoraj): 5,552.000 — 5,672.000 — 5,737.000 — 9,018.000.
V Markah (kakor zgoraj): 2,711.000 — 2,759.000 — 3,195.000 — 4,211.000 — 2,759 tisoč — 3,195.000 — 4,211.000.
V Umbriji (kakor zgoraj): 1,484.000 — 1,382.000 — 1,722.000 — 2,633.000.
V Laciju (kakor zgoraj): 3,116.000 — 3,071.000 — 2,460.000 — 6,585.000.
V Abrucih in Molizah (kakor zgoraj): 2,297.000 — 1,254.000 — 2,083.000 — 3,676 tisoč.
V Kampanji (kakor zgoraj): 6,398.000 — 4,382.000 — 6,583.000 — 11,455.000.
V Puljah (kakor zgoraj): 5,202.000 — 4,890.000 — 2,648.000 — 3,811.000.
V Bazilikati (kakor zgoraj): 540.000 — 388.000 — 578.000 — 893.000.
V Kalabriji (kakor zgoraj): 1,007.000 — 397.000 — 801.000 — 1,117.000.
Na Siciliji (kakor zgoraj): 6,160.000 — 3,825.000 — 4,455.000 — 7,143.000.
Na Sardiniji (kakor zgoraj): 675.000 — 308.000 — 406.000 — 537.000.
Na Trentinskem: l. 1921 — 969.000; leta 1922. — 995.000; l. 1923. — 824.000.
V Julijski Krajini: l. 1921. — 902.000; l. 1922. — 934.000 — l. 1923. 1,353.000 kvintalov.

Vkupno se je torej pridelalo v Italiji: leta 1921. — 61,934.000 kvintalov grozdja, leta 1922. — 56,341.000 kvintalov grozdja, leta 1923. — 83,848.000 kvintalov grozdja. Pridelke grozdja je torej v tem letu presežek za 27,507.000 kvintalov onega v letu 1922 in za 24,017.000 kvintalov onega v letu 1921. Povprečni pridelek v l. 1910 do 1921 presega za 24.017.000 kvintalov.

Cene valut v Trstu

dne 9. t. m. je veljalo

100. — dinarjev	lir	26 05 do 26 25
100. — čehoslov. kron	„	67 35 do 67 70
100. — av. trijskih kron	„	0.0320 „ 0.0330
100. — francoskih frankov	„	113 25 „ 113 75
100. — švicarskih frankov	„	403 — „ 405 —
1. — angleški funt	„	99 30 „ 99 50
1. — dolar	„	23 05 „ 23 15

Cene na tržaškem trgu

Seno	L 28—34 kvintal
Oves	L 78—80 „
Teleta (45—50 kg)	L 840—9 „ kg
mrtva teža	„
Praščiči (100—150 kg)	L 880—930 „ kg
mrtva teža	„
Kokoši žive	L 8— 850 „ kg

Cena vinu:

Belo istrsko	od 1. — lire do 1,50
Črno „	1,50 „ „ 2,20
Vipavsko	„ „ „ 1,40
Briskno	1,70 „ „ 2,20
Teran	3,20 „ „ 3,30

Povpraševanje malo in vsled tega je kupčija zelo šibka.

Tržne cene v Gorici

dne 8 I. 1924

Česnik	1,60 — 1,70
Kapus	0,50 — 0,60
„ kisel	1,20 — 1,40
Čebula	0,80 — 0,90
Fizol navaden	2,20 — 2,20
„ bocchini	2,60 — 2,80
„ koks	3,20 — 3,40
Solata	1,20 — 1,40
Krompir	0,40 — 0,50
Petersilj	1,40 — 1,60
Repa	0,30 — 0,40
„ kisl	0,80 — 1,20
Radik zelen	2,20 — 2,20
„ rudeč	3,20 — 3,60
Špinača	1,60 — 1,60
Šelina	1,40 — 1,60
Motovilec	1,60 — 2,20
Vrčoti	0,30 — 0,40
Kostanj	1,20 — 1,20
Jabolka	1,20 — 2,20
Maroni	1,40 — 1,60
Orchi	3,50 — 4,20
Lečniki	4,20 — 4,20
Hruške	1,20 — 2,40
Sveže maslo	17 — 18,20
Mleko	1,20 — 1,20
Med v satju	8,20 — 9,20
„ cejen	10,20 — 12,20
Jajca	0,70 — 0,80

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje: Ali se res in kako se dobi denar, ki je bil naložen pri avstrijski poštni hranilnici?

Odgovor: Da se pride od tega denarja, je treba napraviti to-le: 1. izročiti se morajo poštni hran. knjižice poštanim upravam, ozir. naznaniti se morajo terjatve nasproti avstr. poštni hranilnici; v interesu upnikov je, da zahtevajo potrdilo o izročitvi hran. knjižice in o prijavi terjatev; priložiti se morajo ti-le dokumenti: 1. potrdilo o ital. državljanstvu (atto di cittadinanza); 2. potrdilo o bivališču (atto di dimora); 3. izjavo (ti-skovina se dobi na pošti), v kateri upnik izjavlja, da odstopa svojo terjatev z za-

padlimi obresti vred. naloženimi pri avstrijski, italij. poštni hranilnici.

Inozemski državljani, ki bivajo od 26. marca 1919. v Italiji, izročijo istotako knjižico, napravijo tozadevno izjavo a priložijo izkaz svojega državljanstva, kateri mora biti vidiran od konzula njihovih držav, ter še izkaz bivališča (atto di dimora). Za te poslednje bo likvidacija izpeljana na podlagi ključa, ki je veljal za izmenjavo a.-o. valute.

Ko ugotovi it. poštna uprava upravičenost terjatev, izda nove knjižice na podlagi 60% izmenjave in šele 6 mesecev nato se bodo izplačale zahtevane svote.

Rok za prijavljanje terjatev traja do 15. februarja 1924, za inozemce pa do 30. marca 1924.

Kje in kako lahko dobim prepis izgubljenih družvenih pravil? Originalne pravil raznih društev hrani sedaj za vse tri pokrajine državni arhiv (R. Archivio di Stato) v Trstu. Kdor želi imeti prepis iz arhiva, mora vložiti prošnjo na kolokovani poli (2 liri) na omenjeni urad in priložiti pobutnico, da je vplačal 2 liri na registrski urad (oddelek atti civili) pri fin. ravnateljstvu v Trstu. Za prepis sam mora plačati istotako: kolokovino za prvo polo 4 lire, za vsako nadaljnjo po 3 lire, pristojbino za prepis po 2 liri za vsako stran. Prepis se dvigne končno pri registrskem uradu. Najbolje je, če se vso stvar poveri komu v Trstu. Za prosvetna društva oskrbuje to društvo «Prosveta» v Trstu (Via F. Filzi 10, I. n.).

Štirinajstkrat poročena

V Ameriki se je te dni poročila neka Cora La Forge. Njen sedanji mož, vdovec z dvema odrastlima hčerama, je njen — štirinajsti mož. Ko se je prvič poročila je imela 14 let. Z nobenim možem ni živela več kot dve leti. Sedaj ima 48 let. Po razporoki s trinajstim možem je čakala samo tri dni in je na četrti dan vzela štirinajstega.

Ta si pa res želi moža...

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pikin Pik: Hvala za inicijativo in za pošiljatev. Porabimo vse. Prosimo le, da prihodnjič frankirate zadostno pismo, ker smo morali takrat plačati kazen. Pozdrave vsem somišljenikom in prijateljem!

G. L. Katalinič: Oglasite se v našem uredništvu ali pa nam pišite, kaj lahko delate in kak oglas želite.

† Mira Jerebova.

V Rajhenburgu — Jugoslavija — je dne 5. t. m. umrla po dolgi in mučni bolezni Mira Jerebova, hčerka bivšega nadučitelja g. Jereba v Dolini. Po 36letnem vestnem službovanju, je bila g. Jerebu prošnja za državljanstvo odbita in se je moral meseca septembra pretečenega leta izseliti z bolno soprogo in hčerko. To je bil za pok. Miro smrten udarec. Med vojno je službovala kot učiteljica na Opčinah in v Sv. Križu. Stara komaj 26 let je morala zapustiti to solzno dolino. Pok. Mira je bila zelo ljubeznjiva, prijazna in marljiva učiteljica. Blag in trajen bodi njen spomin. Užaloščenim starišem iskreno sožalje!

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadruga z neomejenim jamstvom

Via Pier Luigi da Palestrina 4, pritličje

Obreduje navadne hranilne vloge

po 5%

Večje vloge, vezane na odpoved po dogovoru. — Sprejema tudi vloge na tekoči račun

v dinarjih

ter ih obreduje po najboljših pogojih

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 9-1 zjutraj in od 1/24 do 1/26 popoldne Poštno-hranilnični račun št. 11/1327. — Telefon 16-04

KNJIGARNA IN PAPIRNIC

J. ŠTOKA - TRST

Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Založba Vedeža, Kleinmayerjeve italij. - slov., slov-italijanskega in ital. - slovenskega slovarja. — Ima v zalogi vse najnoveše slovenske knjige.

IVAN KRŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa, emalirane prsti itd. CENE NIZKE. TRST, PIAZZA S. GIOVANNI št. 1

Kmetovalci pozor!

Umetna gnojila: Thomaževa žlindra Superfosfat, Kalijeva sol. Mešanice za grah, trte itd., krompir itd.

Semena: Čebulček, redkvice, grah, špinata, detelje, sočivja in cvetlice itd.

Trte: cepjenke in bilfe, kakor tudi vsakovrstne sadike kraškega izvira.

Poljski stroji: plugi, slamorenice itd. Vse najboljše in najcenejše blago.

KMETIJSKO - TRGOVSKO DRUŠTVO

D. BOLONIC & CO.

Trst, Via Raffineria 7 — Tel. 36-75

ZOBOZDRAVNIK

Dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh

sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila

v Gorici, na Travniku 20 (P. della Vittoria 20)

od 9—12 in od 3—5.

NAŠA ZAVAROVALNICA

L' UNION

ustanovljena 1828

je največji

svetovni zavarovalni zavod.

AUGUST RAVNIK

gen. zastopnik

Gorica - Corso Vitt. Emanuele št. 28

Odvetnik

Dr. Fortunat Mikuletič

je odprl svojo pisarno

V Trnovem pri Ilirski Bistrici

v hiši gosp. IVANA BENINGERJA

trgovca v Trnovem 121.

Novo pogrebno podjetje

TRST

Corso Vitt. Eman. III. št. 47

(pri Lesnem trgu) Tel. 14-02

Prevoz mrličev tu- in v inozemstvo. Vrš vsakovrstne pogrebe. - Zaloga vseh mrtvaških predmetov.

Najlepši

žepni ko-

ledar je

ŠTOKOV

VEDEŽ

Zahtevajte in prepičali se bode, da je

MILO GODINA neprekosljivo

Izdeluje dobroznana domača trdka

J. S. GODINA v Trstu

Via Scoglio 388

Telefon št. 17-16